

Viite: Lausuntopyyntö VM119:00/2012

LAUSUNTO PERUSTIETOVARANTOJEN VIITEARKKITEHTUURIN LUONNOKSESTA

Valtiovarainministeriö on pyytänyt lausuntoa perustietovarantojen viitearkkitehtuuria koske-
vasta luonnoksesta.

Perustietojen viitearkkitehtuuri on osa julkisen hallinnon kokonaisarkkitehtuuria. Kyseessä ole-
van viitearkkitehtuurin avulla on tarkoitus ohjata perustietovarantojen suunnittelua ja kehittä-
mistä, jotta niiden tietoja voitaisiin paremmin hyödyntää erilaisissa prosesseissa ja tietojärjes-
telmissä.

Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala on merkittävä perustietovarantojen ylläpitäjä ja
niihin kytkeytyvien ylläpito- ja tietopalveluprosessien kehittäjä. Esimerkkejä keskeisistä perus-
tietovarannoista ovat Maanmittauslaitoksen hallinnoimat kiinteistötietojärjestelmä ja maastotie-
tojärjestelmä. Näiden lisäksi hallinnonalalla ylläpidetään ja hallitaan monia maa- ja metsätalou-
teen sekä luonnonvarojen hallintaan liittyviä valtakunnallisia tietovarantoja. Tästä syystä maa-
ja metsätalousministeriö pitää erittäin tärkeänä, että perustietovarantojen viitearkkitehtuuri luo-
daan ja samalla luodaan välineitä ministeriölle ohjata ja johtaa tietohallintolain mukaisesti näi-
den tietovarantojen sekä niihin liittyvien palveluiden ylläpitoa ja kehittämistä.

Maa- ja metsätalousministeriö pitää perustietovarantojen viitearkkitehtuurin esitystapaa ja ra-
kennetta onnistuneena. Pukemalla näinkin tekninen asia käsikirjan muotoon helpotetaan hah-
mottamaan asian luonnetta ja tavoitetta osana kokonaisarkkitehtuurin toimeenpanoa.

Maa- ja metsätalousministeriö esittää, että seuraaviin seikkoihin kiinnitetään vielä huomiota ra-
porttia/käsikirjaa/arkkitehtuuria viimeisteltäessä:

1. Käsitteistön yhtenäisyyteen tulee kiinnittää huomiota. Käsitteistössä ei ole määritelty aikai-
semmin yleisesti käytettyä termiä perusrekisteri. Rekisteröinti-termiä käytetään tässä yh-
teydessä synonyyminä tallentamiselle, mikä saattaa olla harhaanjohtavaa. Myös tietovaran-
non, rekisterin ja aineiston määrittelyyn tulee kiinnittää vielä huomiota.
2. Tietovastuullinen -termiä tulee vielä tarkentaa. Mm. kuvassa 5 käytetään termiä perustie-
tovarantojen omistajat, joka tulisi ottaa tietovastuullinen termin rinnalle. Käsittääksemme
normaalitilanteessa tietovarannon omistajataho on myös tietovastuullinen. Raportissa tulisi
tuoda selkeästi esille, että tietovarannon omistaja/tietovastuullinen voi olla myös tiedon
tuottamisesta ja ylläpidosta vastaava taho. Toki näihin rooleihin liittyvät erityisvaatimukset
on hallittava ristiriidattomasti.
3. Tietovarannon perusominaisuuksien tunnistamisen yhteydessä (kappale 5) tulisi selkeäm-
min erotella tasojen lisäksi myös muita varantojen keskeisiä ominaisuuksia, kuten paikka-
tietoluonne tai tilastoluonne. Perusrekistereiden kuvaaminen pelkkinä perusdatavarantoina
tai raakadatana on myös hieman ontuva, koska niihin sisältyy usein merkittävä määrä ra-
kenteellista tai muuta informaatiota.
4. Perustietovarannon olemusta myös paikkatietovarantona olisi hyvä käsitellä jotenkin vii-
tearkkitehtuurissa esim. viittaamalla paikkatiedon viitearkkitehtuuriin. INSPIRE-direktiivi

asettaa monille perustietovarannoille ja niistä annettaville palveluille teknisiä vaatimuksia. Lisäksi se edellyttää myös tietynlaisen metatietoprofiilin käyttöä.

5. Viitearkkitehtuurissa olisi hyvä kosketella jotenkin myös kansainvälisen yhteensopivuuden vaatimuksia tietoturva-vaatimuksia luonnollisesti unohtamatta (vrt. INSPIRE).
6. Kuvan 13 esitystapa organisaation tietojen päivityksestä organisaation sisäpuolelta poikkeaa ulkopuolisesta päivityksestä. Syy tähän ei oikein selvinnyt raportista. Monissa tapauksissa saman organisaation prosessit ovat keskeisiä välineitä varantojen ylläpidossa.
7. Paikkatietoluonteisten perustietovarantojen osalta olisi hyvä tuoda esille, että niihin saattaa kohdistua erityisesti paikkatietoaineistoille ominaisia rajapintapalveluvaatimuksia (vrt. INSPIRE).
8. 10.1 kappaleessa todetaan, että tällä hetkellä perustiedot ovat hajaantuneet eri viranomais-ten omistamiin tietovarantoihin. Tästä voi saada tässä yhteydessä sen käsityksen, että tavoitteena olisi perustietojen keskittäminen yhden viranomaisen hallintaan. Raportissa tulisi korostaa, että rajapintapalvelut ja kansallinen palveluväylä mahdollistavat perustietovarantojen hallinnoinnin mahdollisimman lähellä niitä ylläpitäviä prosesseja, mikä varmistaa sekä ylläpidon tehokkuuden että palveluissa olevan aineiston ajantasaisuuden.
9. Osa ohjeistuksesta käsittelee teknisiä perusvaihtoehtoja (esim. kappale 13). Olisiko näissä tapauksissa parempi viitata varsinaiseen palveluita koskevaan arkkitehtuuriin/käsikirjaan, jotta tässä arkkitehtuurissa korostuisivat erityisesti perustietovarannoille ominaiset asiat.

Olemme pahoillamme henkilövaihdoista johtuvasta lausunnon myöhästymisestä.

Pentti Lähteenoja
osastopäällikkö
MMM/Hallinto- ja suunnitteluosasto

Antti Vertanen
neuvotteleva virkamies
MMM/Hallinto- ja suunnitteluosasto